శ్రీ రామచంద్రాయనమః

శ్రీ శనైశ్చర శతకము.

వేలమూరి జానకిరామమూర్తి ప్రణీతము.

(మొదటికూర్పు 200 ప్రతులు)

పత్తికొండ

శ్రీ నాగదామ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడెను.

 1932. (వెల 2 అణాలు)

విజ్ఞాపనము.

ఆర్యులారా!

ఈశతకము ప్రతిమానవునకు ఉపయుక్తమైనది. యేలనన ప్రపంచమున జన్మమెత్తినదిమొదలు చచ్చువరకును శనిబాధలేనివారలుండరని నానమ్మకము. అట్టిభావములు స్వానుభవముగా వ్రాసినాడను. యిందులకు నామిత్రుడగు శ్రీయుత. వనం శంకరశర్మగారు [శారదా సంపాదకులు] నేవ్రాసిన ప్రతినిగమనించి సర్వులకు తెలియునట్లు గ్రంధమును ముద్రించినందులకు వారికి నేనెంతయో కృతజ్ఞుడను. ఈశతకమును శారదాప్రెస్ వారే ముద్రించుటకు అధికారముపొందియున్నారు. మరెవ్వరును ముద్రించకూడదు.

యిట్లు.

గ్రంధకర్త.

వేలమూరి జానకిరామమూర్తి.

శ్రీరామచంద్రాయనమః

శ్రీ శనైశ్చరశతకము.

—:(०):—

చ॥ శ్రీసుగుణాలవాలము * చెన్నలరారెడుసూర్యవంశ మం
దాసజనించిలోకతతి * హాయిగనుండగనీయకుండ ని
వేసమువంశధర్మమును * పేడియాశంబునుగూల్చునట్టి వి
శ్వాసవిహీనమార్గమును * బట్టినదిట్టవుగాశనైశ్చరా!
చ॥ అహరహముఁ జగత్ప్రియము * నందలిసిచరితంబువాస నా
రహితము, పాపభాజనవి * రాజితవృత్తము, దుష్టమార్గ సం
విహితము, సాధుసజ్జనక * విప్రజనస్తుతులోకదూష్య స
న్నిహితము, దుర్మదాంధఖల * నిత్యము, సత్యముగాశనైశ్చరా! ౧

చ॥ జనకుఁడు లోకబంధుఁ డగుతీ * సంతతమప్పాలనిచ్చి వర్ధిల్లో
గోనును డీకించి, యున్నయున * గూరుఁడు నీ యమధర్మరాజు నీ
కనుపమ నాధువృత్తి యెటు * లబ్బును విత్తోకటుంచ జెట్టు వే
రనదగునే? కృపాయుతుఁడ * వంచను కొంటకు నీ శనైశ్చరా! ౩

ఉ॥ అయముసువ్వ మహాపురుష * మంటగిరిముల్ భ్రమరంబు తాఁగతిన్
నయము గనీపుట్టినజ * నంబు నీవ వెగాక దుర్వచః
ప్రియతులు గాక పాపగుణ * వర్తులు గాక ఖలప్రమోద సం
జయులు గాఁ యుండరని * చాటెద నీ మహిమల్ శనైశ్చరా! ౪

చ॥ ధనియుదరిద్రుఁ డౌనువర * తాపసి దోషియగుం బతివ్రతా
జనులు బతివ్రతాత్వమున * జాలక యున్నటు దోచుమర్జనుం
డనుఁ దమసీతి శాలియగు * నార్యవతంసుఁడు దుర్జనుండుగా
గనుపడు నీవు పుట్టగ జగంబున * నీ మహిమల్ శనైశ్చరా! ౫

ఉ॥ నీలపయోదమధ్యమున * నిల్కడలేకతళుక్కుమంచు దృ
క్పాళినిగప్పియుండమిడి * క్రొవ్విలుమెఱుంగనవాత్మతేజమే
వేళనుగాలచక్రమున * వేళయెఱుంగక వెలుంగుచూర్ధ్వ క
ర్మాళిభుజించుజీవతతి * యామిగణంబులుగాశనైశ్వరా!

ఉ॥ లోకములెన్నియో యెవరి * లోకము వారిదె యన్యలోక వి
లోకముగాంచబోదుబుధ * లోకము నెంచవుదండిదండ నా
లోకము వారివారికడ * లోపములల్ల వచించునప్పు సత్యమా
లోకములోకులంజెరచు * లోకముదుష్టులకుం శనైశ్వరా! ౭

ఉ॥ నీవుసమస్తజంతువుల * నిల్కడబోకడ జేసిచంచలం
జేవగగూర్చుచుందువిది * యేకడుచిత్రము కల్లుకొట్టుకుం
జేవగనేగదావమని * చేతికినీయడు సన్నుసమ్మనీ
తోవయెమాకువచ్చునను బుధుల్ హసియింతురిలం శనైశ్వరా! ౮

ఉ॥ ఖలులకుగర్వదూరులకు * గర్వమదాంధులకల్పబుద్ధి సం
కలితులకున్ భవత్ప్రతిభ * గన్పడ జేయుముమమ్ము బ్రోలు దీ
నులనగిబెట్టిచంపకుము * నూత్నముగానధికారమబ్బ వా
రలగతిసూర్యవంశజులు * రారిటుదుస్థితికిన్ శనైశ్చరా!

చ॥ నిరుపమలీలనీకథలు * నెమ్మివచింపగ భారతంబు నా
బరగుభవప్రమోపరము * బంధకనిర్విషయంబునందు నం
దిరుగసమస్తజంతువులు * నీకృపగల్గిన బాహుబుద్ధి సం
కరములుగాక యుండునని * కాంచితినీకథలన్ శనైశ్చరా! ౧౦

చ॥ ఫలదము నీపసువ్రజని * వాసివినీవనినమ్మిభక్తితో
నిలచిభజింపనీవయిన * నీచగుణమ్ము నమానకుండ సా
ధులనవతారమూర్తులను * దుర్గతిబట్టగజేతువీవు మో
ఘ్యులకిడనున్న దుష్టగతి * యోగ్యుడనందగునే శనైశ్చరా? ౧౧

చ॥ నిమిషము నిశ్చలస్థితిని * నిల్వఁగనీయవు తత్త్వవాసనా
క్రమమున నంటనీయవది * కాకశతాయుతకోటియోచనల్
నెమకుచు డెచ్చుచుండెదవు * నీచులఁ గొల్చెదు వారికిట్టిదు
ర్గమకరముల్ వ్యథల్ నిజము * గానఁగ నందువిలక్షణేశ్వరా! ౧౨

ఉ॥ కాసుకు లింపనట్టికృత * నవ్యవహారములన్ ధనాఢ్యులన్
గాసిని బెట్టుచుండెదర * ఖండయశంబును మాపుచుండి వి
శ్వాసము జూపువారమను * చందమునిక్కము, వైశ్యపంక్తికిన్
వేసము నిత్యమిమ్మనుడివి * వేకతగాంచుమిక్షణేశ్వరా! ౧౩

ఉ॥ సజ్జికి వజ్జి మాపమని * వానిస్థిరాస్తుల నాయకంబు పై
వజ్జికి బందికానయాటు * పైనదిక్కోకుటు వేలపాటకే
యోగ్యము లేనివారికది * స్థానదివాలని కాలుజారుచే
గుజ్జన కొందరందు ధని * కుల్ భవదాత్తతనో క... ౧౪

చ॥ వదలక వెంట వెంటబడి * పాత్రఫలంబుల గాఁకు జేయుచుం
గములకు నాశ్రయింబడిన * కాలభుజంగము కీర్తి నల్లటి
వసయుతసౌందర్యంబుసన * యర్జునుని యుద్ధము జేసినట్టి యా
సదయుభజింపనీభయమవి * చారుముదూరమగుగా శ్రీ... ౧౬

ఉ॥ ఆపద జెందు వేళనా * నైనసహాయము జేయువారు సం
తాపకరోక్తులన్ బలికి * ధైర్యము మాలగ జేయుధీరులై
యోపినయట్లు జెట్టడను * చుండురు గాంచరు వారి గాంచినం
దాపుకు జేరనీరువసు * ధాసలిలోమహిమన్ శ్రీ... ౧౭

ఉ॥ ఎందుకు లోకదూషణాల * కవిటుడే నిసిదుక్ లెక్క
మందము జేసికొందువది * మానసిసుఖంబుగ నుండుమింక సం
క్రిందను నైనసత్యమని * కాంచుగవీశ్వర సూక్తిసేవ్యు కా
దందువా మెచ్చుకొందువన * యంబని యెంతువాకో శ్రీ... ౧౮

చ॥ గతజల సేతుబంధనము * కార్యము లేదక గాగలట్టి సం
తతిపర మూర్ఖ కార్యము చ * నావ్యవహారము లైన జక్కగా
బ్రీతి నవలంబి చేయుదగు * బద్ధతిజూచి పదవంబు నెంచి న
మ్మ్రతి జెసువాడె జేయుంతెగు * మేలొక వేళ సిలక శ॥ ౧౮

చ॥ జనముల నేమవర్షములు * జక్కగ గబట్టినయట్లు నిన్ను నే
నను పమరీతి బట్టగగు * హాగగనాంతర సీమలందు డా
గిన పదునాలు గేమలుడి * కిం చెదపిద క కాచుకొమ్మికక
శ సకశ సిగ్రహాంబు కవి * చంద్రుడు నిక్కముగక శ॥ ౧౯

ఉ॥ వాలగు వారి వారి పని * పాటలకున్ సమయంబు లేదు లం
చాలకు వేళ లేదు కల * సంపద జూడగ జేయు నెంచగా
గాలము లేదు ధర్మమును * కార్యమునన్ సమయంబు వేళ యుం
గాలము గుంటెగాలములు * గాధవవంతులకున్ శ॥ ౨౦

చ॥ ఇరవగుధర్మమాన్న నోశ * డీయకుబీడికినగ్గిపుల్లలున్
మఱిసిగరేటుకన్నమడి * మాన్యములమ్మినడబ్బుచేతిలో
దిఱిగెడువారుకారవ * విధిన్ ధనమిమ్మయగడంగునట్టి ము
ష్కరులుబలించినారువిల * సద్గతినీమహిమన్ శ॥ ౧౧

ఉ॥ చక్కగకాఁపుమువ్వచెవి * నడుదునగాల్చినబీడిముక్క పెం
పెక్కుడుజీరుగోచినిడి * యీనవనాగరికుల్ బజారునన్
మక్కువనేగుచుండనికి * మాలినచేష్టలనుండదేబ్బవై
దక్కిరికాదెయన్యమత * ధర్మములన్ బడుచున్ శ॥ ౧౨

చ॥ ఎవరికివారుపెద్దలయి * యీనవనాగరికంపుమార్గమున్
దవిలిచియున్న, కూడుదిను * దారినెఱుంగక యన్యదేశ సం
భవపరితాపమార్గమున * బారికుచారేమనబూర్వధర్మముల్
దవులవటంచకించనుల * దాఁకుదురేమనెదన్ శ॥ ౧౩

చ॥ కపివర శౌర్యదర్పమయి * కాయము నల్లన, మందవృత్తి వా
స్తవముగ సాధుసజ్జన * సంతతి శాపముతోడఁగల్గె నీ
నవిరళ వక్రగామినను * నట్టిదటన్న సతీవ్యధానిల
పవిరళ చంచలంబనక * వచ్చుమదింగననో శ॥ ౨౪

ఉ॥ కారులుగూయు హారలతి * గౌరవనీయులు గుప్తపాపసం
ధానిల్ మహామనీషులు * త్యాగధురీణులు యోగిపుంగవుల్
జాలులు పండితోత్తముల * సంగతులార్యులు నీదురాజ్యమే
రారియమూఢమంత్రియుత * మైతగియున్నదిగా శ॥ ౨౫

ఉ॥ భంగురకాణముల్ విరధ * పానగృహమ్ములు జీవిహాపులున్
రంగుగ కాపిహోటలులు * రంపిలు రంకెతలిండ్లుదుష్టులుం
బొంగుగనుండు గేహములు * పొందుగ నీదు నివాస భాగ్యముల్
మంగళరూపసీమపమ * మానక కాంచనగుట శ॥ ౨౬

ఉ॥ ఆరయ జన్మలగ్నమున * నాశిశురోగము, రెంటనింటప
ట్టోరిమి లేదు మూడిటను * సోదరులుండరు నాల్గినాల్గిటన్
ధారుణిసేయు నైదిటను * దారతసంతతిసేయునోప నీ
వారిబగొంత మేలియెడ * నన్నదినిక్కమె కా శ॥ ౨౭

చ॥ అరయగళత్రిభావమున * నాపదబెట్టుచునుండునుపేప్పు సు
స్థిరగతినష్టమంబు నను * జెప్పనివంచక బుద్ధికర్మయుం
దురుగతి దండ్రిజంపెడ * వ యోగ్యని జేతుబదింటరాజ్యసం
భరతుడవంట పోల్పనుడి * వాస్తవమొప్పగనో శ॥ ౨౮

చ॥ పదునొకటన్ ధనంబుకను * బాడొనరింతుద్వాదశంబునన్
ముదమునగూర్పనెప్పటికి * మోక్షవినాశన కారణంబనో
నుదయమునా! సివేంకటిము * మైత్రిజరించెనువారుగూడనె సే
కెదవడిసేసిధానమున * యింతుకు నిముహామ్మన్ శ॥ ౨౯

చ॥ ముంగినకూర గాయలును * ముక్కినబియ్యము పుచ్చుచింత పం
డుంగనికందిపప్పు పుల * గాడిన వక్కలు జెసియాలు నం
బరములు ముక్కినేయురుచి * బారనిబెల్లము వైశ్యులింను భూ
సురులకు భక్తిదానమిడ * జూచెనదీమహిమార్గ శ॥ ౩౦

ఉ॥ స్నానము, దేవపూజనము * సంధ్యయు, నస్త్రయనంబు భూసురా
సూనపదాచరత్రిభ * స్మ్యానము, శౌనవ్యము రాజధర్మముల్
మానిరియప్పుడేటనను * మాడనసంచునకూడుగుడ్డకు
మానియముల్ సమాప్తియట * మానవిహీనమెా శ॥ ౩౧

చ॥ చదువులు లేనినాడెని * సద్గతిధర్మములుం దెలిపవాడా
చదువులు లేనినాడిడిన * సాయపుభూములుపికిరియించు ఛే
యదనసికాగ్రిపు నెత్తులకు * పాటగుకాపికిహత్యలుబూట్లకే
కదభవతావనింబరుల * కాలముకావునవో శ॥ ౩౨

ఉ॥ గాడిదపిల్లకోనులము * గాబరవిద్యలనేర్చియుంటిరో
వాడిగనీగ మోతపయి * బల్లికి మోతయనన్య జ సం
పీడితచిత్తులైజనులు * పైత్తినమున్న దినేక పాప సం
తాడితులైయు బుధ * ధర్మయుదప్పిరిగా శ॥ 33

చ॥ అనవధికారమొన్నడి * రంకునొ యే మొన్న దేశమందునా
తినులకుదారిణాకిమము * తిర్యక పాడ ఋపోవు వారలం
గనినది దేనుటంటబుధ * కాడపుధర్మము వాని మార్గమే
పనివడచుంటు కమున * భాష్యము నిమహామణి శ॥ 34

చ॥ సమయమునెఱుగజాలినవి * చారముసేయక కుక్క నెత్తి బో
తములయి పెద్దవారలవినన్ * వినుగణి బసనాడిగర్వ ము
తృప్తమతులై నెచరించితము * కుగల మేలుదలంపకుండ నీ
మమువిడనాడి భ్రష్టులగు * మార్గమొనీమహామణి శ॥ 35

ఉ॥ ఏయది పాపిష్ఠమున్న నది * యేడకు నైనను వచ్చు వడ్డితో
నేయుగమందు గాని * ఫుగ పేడి తద్ధర్మము కార్యయత్నమో
దే యెడ నైన గాని యొడ * నించుక దైవము లేదటందు కీ
సాయము లేక నీకృపయె * చాలును మాకు పురుష శ॥ ౩౬
ఉ॥ ఊరులు బల్లెపట్నములు * లోకములంగ గాంచిననప్పుడేలు సిం
గారపు కాఫికాఫిపులుస * గంటున గొప్పవమీనముల్ మహా
ఘోరపు ఇంగిలీషుపలు * కుల్ ఉకరారము లేని యట్టి మో
టారులు జన్ము ధర్మకృతు * లారయు చోద్యముగా శ॥ ౩౭
చ॥ మునిజనులీవిధానమున * బూనిహరింగ నెంచినీరులై
గొనకొనలాభమేమిగనున * కూర్చిక బాలుర బుజ్జగించు లా
గునధరణీశు వైరితను * కుంగల మేలును బాపుకొందురా?
తనక మొహరిపోవు పొక * దెబ్బకు దయ్యమిలక్ శ॥ ౩౮

ఉ॥ కన్నులనిపద్యముల్పలుక * గాదగుశక్తియె కానులేని లో
పమ్మునలోభిమానసుల * నాసిగఁగర్ష ఫలమేమి లేక లో
నమ్మనబేల నైతిఁగా * గానొసఁగల్ల లిఖియించినందు కో
సమ్మని చింతచేసెదను * స్వాంతమునన్ వరదా! శ॥ ౩౯

చ॥ అరయఁగ గేతకీతరువు * నాముని నాగులకీతి భారతీ
తెరఁగెఱిఁకిన న్నదే శన్నుఁ * దాస్య భుజంగముమావరించెనీ
తరుణముదాసిఁ గూర్చి పలుకు * దండము లేక సికోట్లుచప్పలుల్
జరిగిన నాల్కఁ గోయుచుని * స బునుఁ గర్షికుఁ నేసెఁ శ॥ ౪౦

చ॥ తొంగరుచు మోహిఁ గబ్బిచన * దోయిసరోజములక్ష్మియుగ్మముల్
వగరుచిపల్కఁ వేణి తెగ * బారెముసన్న మిటారిగాంచగా
దగరుముసిశులఁ చుమద * దల్లడిల్లఁ స్మరబాధ నాత్మలో
నగరుజనంబు టంటగను * నైచ్యము నీమపీమరన్ శ॥ ౪౧

చ॥ కవులము, మష్టకాకవుల * కాపరమునుముశిపించు దేవతా
కవులము, రాజదత్తమణి * కాంచనభూషణదివ్యవస్త్రసాం
కవులము, ముక్తియోషిదతి * గౌరపయోధరమాల్యగంధసాం
కవులము, మాకుగష్టములు * గల్గగనిక్కుమికణ శ॥ ౨౨

చ॥ ధరనవతారభేదముల * దారొక్కనుదైవముమానవాకృతిం
దిరిగెనటంచుమిగ్రంథములు * తీరగు వేదములందునిప్పడి
నగులతినాస్తికుల్ పరజ * నపరిభునిర్మితనీచబుద్ధి సం
కరమునవాస్తికత్వమును * గాంచనశక్తులిలకణ శ॥ ౨౩

ఉ॥ ధనముజగత్త్రియమ్ములకు * దారకమౌవరధర్మకార్య సా
ధనము, సమస్తశాస్త్రినృప * ధర్మవిరోధకకార్యవస్తు ఖా
ధనము, పరోక్షతత్త్వవిది * తపోతిసిద్ధికిదారకాఖ్యబో
ధనము, నౌసంగవేదగ్రు * తపోతిసాధనకణ శ॥ ౨౪

చ॥ ఒకదినమున్న కీతిమరి * యొక్కదినంబుననుండకీక జం
కక యిటువిప్రిప్పచుంటివెటు * కాగలదోకనుగొందునిన్ను నీ
రకపుజనాబులెందరిల * రాలికొరాలగనున్నవారొ యి
చ్చకమని మెంచబోకుమిది * సత్యముసూర్యసుతా! శ॥ ౪౫

చ॥ కరమునురక్తిరామపద * కంజయుగంబునను య్యియిమ్ముగా
దిరుగుమహానుభావులును * ధీమంతులైననునీకుజిక్కి పో
దురువలబడ్డజింకలటు * దుర్జనులందరునీసహాయాకుల్
బరువడిపాపవృత్తిజను * వారలునీవఘుంగో శ॥ ౪౬

చ॥ సరియగుమార్గముం దెలిసి * సత్వగుణాఢ్యులచెంత జేరగా
దరుణులుసంశయించెదరు * తథ్యముదానికి మూలకారణం
బరయాశరీరభోగములు * నంబరస్పరకామతంత్రమై
పరగునువృద్ధులైననిటు * వాసిలధీశ్వరణీ శ॥ ౪౭

చ॥ ఓసీమిలేనివారికడ * సంకరువారలజెంత జేర్పరే
కూరిమి నిల్పఁబోరు కడ * కుంబలుకన్ మది నెంచఁబోవర
వ్వారలఁ బంచ జేరుటని * వార్యము కారణ మేమటన్న ని
ష్కారణకష్టముల్ వకుస * గాతలపైఁ బడునో శ॥ ౪౮

ఉ॥ ఏనుపరాత్పరుండనని * యేరువచింతురు చూడరారు కా
ర్యానుగ తిందలంచి యిది * యానని కాదని నిర్ణయింప వి
జ్ఞానమెయున్న రూపముల * గన్నడు వారివృత్తాంతంబు చే
నైనవిధానమౌనిజనులా * యుపకారములున్ శ॥ ౪౯

చ॥ మనమున నద్దిలోచినను * మానము మాసవచింపరాదు తే
ల్పినయాదినిక్కమైనను పి * వేకవిహీనస్రలోకమద్ది క
ల్లనిహాసియించు * శంకయగు నాయవతారశరీరరాజకే
మనుజసమాన వేషమున * మానునె నీమహిమన్ శ॥ ౫౦

చ॥ విలసదనంతరూపముల * వెల్వడఁ జేసిన యాదిమూర్తిలో
గలుగుణభేదముల్ తెలియ * గాగలవారలు మానులందు పరి మా
నులహృదయము పరిపంచమున * నూల్కొను వాసుపురాణమూర్తి
వారలను డింపఁజూచుఖుల * రాజవిహార వననోశ॥ ౫౧

చ॥ రవికిరణంబులందుఘుటు * రాజిలునట్లు శివస్వరూపమం
దవితథరీతిలోకములు * నారయుగన్న జీవ దేవ సం
భవములు వాసియుందెకల * వస్తువు తేజము దానిరూపమే
పరిపినుల రామమూర్తియని * భావనచేయువలెన్ శ॥ ౫౨

చ॥ ధరబహుకాలముల్ గనగ * ధర్మములన్ వరధర్మరక్షణా
స్ఫురదవతారమూర్తి ముని * సూక్ష్మహృదంతర దేవు దేవుసం
చరయుక మానవుం డెకద * చంనుర దేవది వేలుపొంగలం
దిరిగెను రాజహంసలగ * తిన సహావాసతనోశ॥ ౫౩

ఉ॥ ఉన్నదపేడి లేఁ దోఁక * టొక్కటి నత్తిన బెట్టి కొంచు బే
రెన్నిక గన్నవారలని చు * యనుకొందురు బ్రాహ్మణోత్తమా
భ్యున్నతి యొందు రేమి మొద * లూఁద్భవరాధిపులఁ ధనంబు చే
కొన్ని విధాన వేదవిధి * గోరుట నీమహిమౌక శ॥ ౫౪

ఉ॥ సమ్మతిగా వచింతునొక * సంగతి విప్రుఁ శాంతి బుద్ధి పూ
లమ్మిన చోటఁ గట్టిరను * నమ్మెదు కాలము వచ్చె నన్య దే
శమ్ములు బాగుచేయఁదెను * చారణ సేయఁగ బోటకూటి బే
రమ్ముల విద్యలమ్మ * పరమార్థము దాగెగదా శ॥ ౫౫

ఉ॥ మంచికులాన బుట్టియును * మంచి సవృత్తి విభూషణందు యా
సించిన వారి భక్షణము * సేయుదు వెట్టి మహాత్ముడైన న
మ్మించి శిరమ్ము గోసెదవు * మేదిని గోబర రాజబుద్ధి పా
గించితి కర్మనీచయము * మంతయు నీల్గుటకే శ॥ ౫౬

చ॥ ఫలదములైనమంత్రముల * వశ్యముగాజపియింపవచ్చు నా
ఫలములనందవచ్చును శు * భమ్ములనొందగవచ్చు నాశ్మని
శ్చలముగనుండవచ్చు * విలసద్యశముంగనవచ్చు జిత్తసం
చలనఁ జేయువవ్వియె * పిశాచములై తెగునో శ॥ ౫౭

ఉ॥ శూరిమినొక్కడొక్కపని * గోటియొనర్పనశక్తి నుజ్జనుల్
వారముమట్టజేయుడను * వాకుకబెట్టినలోటులేను స
త్కారమెయుద్ది! నిష్కృతిక * గారణమాతనికార్యదీక్ష చే
కూరెకుదాఁ శాంతము:కుం * తగుతావదియుక్ శ॥ ౫౮

చ॥ తెమకువిధించిపట్టెపని * నా యునరింగ లేకయన్యథ
ర్మములొనరింపబూనుటన * మంజసమౌతమదైసకూటకం
చముకడసీగదోలగవ * శక్తమునన్యులకూటబడ్డనా
గముఁనదలించునా? నిజము * గాగ్రహియుంపదగుక్ శ॥ ౫౯

ఉ॥ బూటకమైనమాటయున * బోటుకుమీాఁమహిమావిశేష మీఁ
వాటికి దెచ్చె నాయనుభవ * వ్యధలన్నియు వాస్తవమ్ముగా
నాటఁ మాడవచ్చునని * మృష కాదు జగత్ప్రసిద్ధమీఁ
మాటయటంచు పద్యముల * మాదిరి జెప్పితి నే శ॥ ౬౦

ఉ॥ ఉన్నది మోట్లలంచముల * కున్నది కోట్లపాలు జేయగా
నున్నది వారకాంతకిడ * నున్నది ప్లీడరుఖర్చుకేయగా
నన్నది కాని ధర్మమన * నోటికి వచ్చిన వక్క లేమిగా
నున్నది దరిద్రవంతులకు * నోపక నీమహిమ్ముచే శ॥ ౬౧

ఉ॥ బూటకు వైరిభూసురులు * భూపతులన్ను సుధర్మనాశనో
త్పాటకి తెంత్రివృత్తినకు * పందగిరట్టు లెదరివ్యవంశులకు
మాటకువడ్డియాయకము * మాన్యులకొంపలు దీయునట్టి పో
రాటకు వైరటంచనగ * రామవిరోధము కుశ॥ ౬౨

చ॥ పనివడునొక్క మాటుదల * వంపులు జేసిన వారిచెంతకుం
జనడుమనుష్యమాత్రుడిల * సత్కవులెంకరొ ముందునుండి నీ
కనుపమనీతిదెల్పినన * నైననునీకదిబుద్ధికెక్కనం
దునకెవిచారమానుడుము * తుల్యవినోపరింగ శ॥ ౬౩

చ॥ చదువులురానియట్టిగురు * చందురిలు, మూర్ఖులదర్మవర్తనా
స్పదములుధరిత్రిపాలకులు * చంచలచిత్తులుమంత్రిపుంగవుల్
పదపడినీతిలేకపర * భామలబట్టెడువారుపండితుల్
కదతమరాజ్యమంముఖల * కాంక్షితలాభకరా శ॥ ౬౪

చ॥ ఖలులకుబంధువాతలివి * కాదనువారికిగుండెగాలముల్
తెలపడితిట్టువారకసి * ధారలు. స్వీయుపులైకకర్మదూ
రులకురితాంళ్లధర్మమున * రోయునివారికిరామబాణముల్
కులటలగండకత్తెరలు * కూర్మిమదుక్తులనర్గ శ॥ ౬౫

చ॥ అనువగుమార్గదర్శకః * నామకులంబరితత్వలక్ష్య సా
ధనమునొసంగక క్రీకల * ధనస్థలు, దొంగన దొంగయుంగనం
జనగతిజ్ఞానిజ్ఞానిగన * జాలినవాడితొపాపచమా
తనిగన జాల దెప్పటికి * తొక్కుము షక్తి హాయా! శ॥ ౬౧

చ॥ అరయఁగధర్మమూర్తుఁగు * నక్షత్రముహూర్తులకుండ రామియా
ధరణియు సత్యసత్వవిధి * తపస్సామునొసమ మోచితకిగియా
సరణిసమాప్తి జేసిన * జాఁనిమోచికిరీర గాత్రులం
జనపుటలామొనేమి * యన జాదాక్షిమహిమర్క శ ౬౨

ఉ॥ తాగిగుముహోత్తుకూరాతిఁగవి * నాజిలక్షతులనాజధర్మసం
యోగములయ్యెదుఃజగ * లుత్తమునై శక్తిపరిమాణమున్
సాగకఁ శుభారతెపు * చాటువు శాస్త్రతులయొక్కనొకమిం
కేగతిబట్టునో తెలియ * దే కనసిమహిమర్క శ॥ ౬౩

చ॥ జననమొకష్టమై బ్రతుక * జాలినజీవనమప్పు బాధకై
పనివిడి దేశదేశపరి * వర్తలుజేసితివింతకంటె నీ
ఘనతలికేమి శక్తిసిరి * కాయెకిజూపగనష్టకష్టల్
జనినసుఖంబు నీవెఱుఁడ * జాలినవాఁడవుగా ॥ ౧౯

ఉ॥ మంచివచింపమంచిగాంచిదనా * మాన్యులనెంచక మంచిమాటన
మ్మించెదరంచుజంతువడి * మేలునెఱుంగనివారిజేర్చిమగా
నెంచిపురాక్షితాఘముల * నీడిచివేసిబుగానబంధ ము
ట్లంచుపరార్థమిచ్చునుగు * ణాత్ములు దేవతలో ॥ ౨౦

చ॥ సమయముమండప్పినక్ పనులు * నాగవు రేపనుమాటనారవా
రముమఱరమ్మటంటఖల * ధర్మమువ్యర్థగా తార్థసూక్తులుక్
నెమరుకురానిగౌరవము * నిర్మలచిత్తులగాంచకుంనుటే
కుమతికిభూషణంబు * రకుఁ దుష్టకార్యమాగుఁ ॥ ౨౧

చ॥ ప్రీతినిమిత్తమంబరామృతద * పద్మసుధారసమూని నిశ్చల
వ్రీతయుతులై పరార్థగుణ * భాసితులైదహరాభ్రికాముదీ
సతమును జాగ్రంచునట్టిముని * చంద్రులభూషణమన్న మానవమే
హితమతిపద్య కారియని * రీహావహాగ్రముగుణ శ॥ ౭౨

చ॥ ఎదిరిరసించు ఉండుదరద * యేకమునేగి కౌసంగు, దర్రివ్యమా
పదలకు వచ్చుదామకోన * బ్రహ్మాపచారము మోక్షసాధనా
స్పృహముగు చేసి, మానముతు * భస్మరమున్నట, శాంతబుద్ధి దు
ర్మదులకు రాను భోగమున * మజ్జనరక్షక! యో శ॥ ౭౩

చ॥ కలియుగనాలకంబుకము * గర్వ్యముదానికి సూత్రధారివై
చెలగెకుబుద్ధిమునొప్ప * చేయగరానివినీకు లేవనం
గలపికసీసహాయకులు * గ విత్తులుమందబుద్ధులై
రలుకవహింపనేలయుగ * మారయనీదెకదా? శ॥ ౭౪

ఉ॥ లాభకరైక కార్యములు * లక్షణముల్ గ్రహియించి గౌరవ
స్వాభిమత ప్రమాణవచ * నావళి నంత యమీవటంచు మీ
రేభర యించుచుంటిమదను * కేర్పడు దారిసిలో తుజూచి మా
కేభయ మింక గైకొనగ * నెంత్రపిరంకుశతర్క శ॥ ౭౫

ఉ॥ ఐన వర్ణసంఘము * లైనవిధర్మములన్ని వమ్ముగా
నైనవి దైవశక్తికర * వైనది పౌరుషమన్న నేటి పా
లైన స్వీయ వృత్తి వెగి * నైనది యన్యమతంబు నిక్కగా
నైన ... ముపది లోకమిక్క శ॥ ౭౬

చ॥ తరతరముల్ భజించి నిను * ధన్యతనందిన వారలెవ్వరో
యెరుగము నిన్ను గూర్చి కథ * లెన్ని యొవించుము ముప్పవృత్తి యే
యిరవగు నెంచు నిన్ను గాన * నేలబు గాకృతకర్మలీవు గా
దరిగివచింపడిరోసతి * ధీరత నీమహిమర్క శ॥ ౭౭

ఉ॥ మోమునజంద్రరేఖపయి * భూషణమౌభుజగంబు వానిపై
భూమికిడిగ్గుగంగయహి * ముఖ్యము హారమునెక్కుసత్కృపా
ధామముదృష్టిభక్తులకు * దా౯నొసంగెడుమందహాసముం
బ్రేమువహించుశంకరుని * వేడెదనిన్నడ౯ శ॥ ౭౮

ఉ॥ కాలభుజంగమస్తమున * గాలికిచేతు ఁసాచిహర్షసం
చాలితనాట్యము౯ సలుపు * శంకరమిత్రుఁ కృష్ణదేవునా
పాలిటిసత్కృపాకలను * భక్తిభజంతునాదుశక్తినీ
వాలకమొక్కుమా౯టె * యడప౯ మదిరంజిలగ౯ శ॥ ౭౯

చ॥ మాయికుడైనవాడుదన * మాయలనందరిముంచజూడనా
మాయలజిక్కువాడెవడు * మాయకుజిక్కనివానిమాయలో
మాయగనున్నదీజగము * మానసమందుదలంపకిద్దిమూ
రాయిలెబుద్ధిముంచెదవ * నంతమునొమహిమ౯ శ॥ ౮౦

చ॥ శివునకు రామచంద్రునకు * జెందదు భేదము వారి వేరుగా
దవిలిచి యెంచు నెక్కుడివి * ధంబున స్త్రీయును లోకనాదనం
పరివాణపథంబునంబడుట * పాపము జన్మకు ముక్తి లేదువా
స్తవము భవప్రమోహరము * ధర్మము రెండొనె జే శ॥ ౮౧

చ॥ హరిహరరూపభేదముల * నాత్మదలంపక కర్మవాదనం
భ్రాంతులు కాక సర్వగుణ * వాసితుడీజగమందునొక్కడా
సరసునిలో జగంబనుచు * సత్యముగా గమనించి శాంతత
త్యాగగుణాకరా తురీయమౌని * ధర్మమునననుండదగున్ శ॥ ౮౨

చ॥ వెలుగునబుట్టి యాబయలు * వెల్గయినీలపయోదరూపము
కలుగజగమ్మెల్లగన్పడుచు * గాంచలయించుచు దానుదానగా
జెలగుచు సర్వలోకములు * జీవనమూహము వచ్చిపోవుచున్
విలయముజెంది నిల్చునది * విశ్రుతదైవమనన్ శ॥ ౮౩

ఉ॥ మానులఁ ద్రవ్వి శ్వాగుల * మాన్యులఁ ధీరుల నెల్ల వేళనీ
నూనికలంత బెట్టుటయొ * యీ పిసమార్గము గాదలంచునీ
మానవసంక్తి నఖ్యపది * మారాలుజూచుట మొండుకష్టమే
కానిఫలంబు లేమకలి * కాలఁదంబిదియో శ॥ ౭౪

చ॥ కలిగిన వాణి కుర్మకుల * కల్మషచిత్తుల నిట్టి వారలన్
బలుకగ వారి సెబ్బిహ్మాహి * వర్ష్యలకియ్య దివ్యత్రికాదనం
దలపకులోఁ మొల్లచెడు * దాఁచిబెట్టి సీతి దెల్పగా
వలసిన బాధ్యతల్ కవులు * కైగల వెన్కటికిన్ శ్లో॥ ౭౫

ఉ॥ తిట్టితినంచు నీవనకు * దేశము లెల్లన సంచరించియు
పుట్టిన బాగ్లణముల్ విసిగి * ఁంచక సేవలు జేయలేకయూ
కట్టడి గ్రిహ్మవారిసిఁపి * కారముఁ ల్గొన కైన లేకయూ
పెట్టెదవంచు నీపయికి * పీరుడ నైతినిలన్ శ॥ ౭౬

చ॥ ధనకనకాన్నవస్త్రముల * దల్పకయుండిననంద రాప్తులై
పనిచినకీతినం చెదరు * నిజ్జడటం చురూకాసుగోరనా
జనములె మోసగాడితని * సాధ్యుడుడాంబికుడంచునిందజే
యున వెన దీయు రెవ్వరన * ఘాత్ములిం చోభమునన్ శ॥ ౮౭

ఉ॥ భారతి రాజ్యలక్ష్మిపర * భాధలకోర్వక కంటినీరుము
న్నీరవనేర్చుచున్నదిప * సీతాసతీంబ లెనీకటాక్షమే
పారచి శాంతి కాప్పకను * ఏరగభోజనమున్ జేసిక
న్నారగపిద్రినోప్రగతి * గూచన జేసెదనో శ॥ ౮౮

చ॥ ఇన మిడి కాంచనంబు గొని * నేగెకు వారలనమ్మిభూముల
మ్మినధన మెల్లవిద్యకయి * మెప్పవడంగన బాకు జేసిసే
వనలకు జిక్కి స్వీయమత * పద్ధతివీడిచరించి మిత్రవం
చనలకు బాల్పడంజనుట * లారసాజాతిమగుల్ శ॥ ౮౯

చ॥ తినుటకుఁగూడు లేక పర * దేశవిధానము నాశ్రయించి యీ
జనములు గౌరవంబొకటి * చాలునటంచును నేగువారినే
మనవలె బక్కటయింటిపిడ * చైనను లేవిదెత్తింగిహాస్యభా
జనముగ నుంచువారుపర * స్కృత్రుతురాట్టివాకో ॥ ౯౦

చ॥ నిరుపమసత్త్వపాధరణ * నీలపయోదశరీర! పింగళా!
నవిహృదయుప్రపంచగణ * నాయక! బభ్రువిలాసమందసం
చరదతిలోక! లోకచయ * సార! పరోక్షవిచార! ధర్మసం
స్మరణగుణప్రచార! * భవకల్మషనాశకరా! ॥ ౯౧

చ॥ నిరుపమతేజ నీచగుణ * నీరజరేఖపునాశ్రయింప వి
స్తరముగుకష్టజాలము * సంబడగింపుమ గదా? మహాత్మ! నీ
కరుణకు పాత్రుడంచనియు * ఖండితసత్త్వపజూపనోపునో
తరణిసుతా! గ్రివావ్రజను * ధామయశోవిభవా! ॥ ౯౨

ఉ॥ శ్రీరఘురామపాదసర * సీరుహసత్యవిలాసరేణువా
ధారముబ్రహ్మకుండశశి * ధామసదక్షరమంత్రిరాజమా
కారముతత్త్వమార్గపరి * కల్పితరూపమెలోకవశ్యసం
చారములోకమంగళపు * హారమ్మునీనుతులుర శ॥ ౯౩

చ॥ సరసుడసీపదాబ్జకృతి * జాలినరీతినిమిత్రివాక్యసం
భరితమతిన్ రచించితిబ్రి * పంచవిచిత్రిమునీవుసాక్షిగా
దొరకొనులోకువేసునను * దూరరునన్ననగాచునీయెడన్
విరసములేదునాకుగ్రకృతి * వేగొనుమీనెయికన్ శ॥ ౯౪

చ॥ వరకరుణాసముద్రి తమ * పాదములంటివచింతుదర్శనం
బరయనోసంగిపాపహ * తాత్మునినన్నునను గ్రహించుమో
శ్వరిసముతేడ! యాశతక * సారమొతింగినవాడవీవె యే
తెరుణముసందుగావదగు * దాతవునీవెగదా? శ॥ ౯౫

చ॥ ఆరయగనిందుపుణ్యపురు * షార్థములేమియు లేవటంచునన్
నిరసన జేయగూడదతి * నిర్మలతంగననన్ని సంగతుల్
దారకుగుణగరిష్ఠ * కవిలోకమి దేకనవచ్చునీకవీ
శ్వరప్పృధువాక్సుధాజలధి * భవ్యమణిప్రదయా శ॥ ౯౭
ఉ॥ మీసములున్న నేమియల * మీసముగడ్డములున్న నేమివి
శ్వాసము లేనివారికను * వేషధికారములున్న నేమియో
వేసములున్న నేమికడు * విశ్రుతధర్మమొనర్ప లేనిరా
కాసులనిందుమానవులు * గాగణియుంపరిక శ॥ ౯౮
చ॥ ధరణిశుభకరిమాంచితవి * ధానులుధీగులుహీనమాలి కా
ధరులున మాధవుల్ వివిధ * ధర్మవిశారదులేక రూపసం
భరితులులోకనాయకులు * వారిధకాశకరుణాసముమిత్రా
పరిహరులభజింతుహృద * యమ్మున నెమ్మదిగా శ॥ ౯౯

చ॥ సరసత వేలమూరికుల * సంభవుఁడాత్మపరార్థతత్వసం
స్ఫురణగుణానువర్తికవి * చంద్రుఁడు జానకీరామమూర్తి శం
కరశతిక ప్రశేషశత * కంబుపురాకృతకర్మరూపసం
భరితశనైశ్చరాంకితము * భాసిల్లవాసెనిలన్ శ॥ ౯౯

చ॥ తెనుఁగుశరీరధారులకు * దారకమైతన రారుధర్మముల్
మనమున నెంచిచేయు * నసమవ్రతనిష్ఠలనుండ సాధుస
జ్జనసుకృతాదిపూజిత * విచారములన్ గురుసేవనారతిన్
జనుఁటకుముక్తి జెంపటకు * సైతముకాయమె కాశ॥ ౧౦౦

చ॥ కవులునిరంకుశప్రతిభ * గల్గినవారనలోకమందువా
స్తవమె యగుర్ణరవిప్రతిభ * దాకనిసంగతినైనగాంచగా
బ్రీమలకీర్తినిల్పబర * రాజభయమ్మును వాపబూర్వసం
భవములదోలి మోక్షకర * పద్ధతిజూపనిలన్ శ॥ ౧౦౧

ఉ॥ ఊరక తోఁచినట్లుసమ * యోచితవాక్కులపత్రిపూర్తిగా
గూరిచి వ్రాయలేదు * కవిగొన్నవినిక్కమునామహీనసం
బారపుభారతంబునుభ * వమ్ములుకల్పనలిందులేవుని
స్సారముటంచునెంచదగు * సంగతిగాదిదియుర్వి శ॥ ౧౦౨

ఉ॥ మంగళమర్కపుత్రి! జయ * మంగళమోరవివంశదీపకా!
మంగళమోమహాత్మ! వర * మంగళమోజనవంద్య! పూర్వక
ర్మాంగవిలాసవేషచరి * తాత్మక! మాదవినోదనర్తకా!
మంగళరూపజంతుచయ * మంగళ! మంగళమో శ॥ ౧౦౩

ఉ॥ మంగళమూర్తిహారునకు * మంగళమార్యజనానుమోదికిన్
మంగళమాదిరూపునకు * మాయికసద్గ్రహచక్రవర్తికిన్
మంగళమంచుచెప్పిన * మాపకమంగళమిచ్చినాడనో
మంగళశీలదేహా! జయ * మంగళహారతులుర్వి శ॥ ౧౦౪

ఉ॥ అంగన మోక్షధర్మమున * గాని కడకుఁ జేహ్వహా శిక్షితనై
మంగళ మోక్షిలేనిఖిల * మాన్యులకీ లుప్పలకార్యసిద్ధక
స్వర్గ కఫక్షిణ్ణన తతిస * కామెరచెమ్మపులదాశకుణమహా
మంగళహారతుల్ శతము * మానకొసంగెదనో శా॥ ౧౦౫

సంపూర్ణము.

“శ్రీ శారద” ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడినది. పత్తికొండ.

"శారద" వారపత్రిక.

సం॥ చందా రూ. 4—0—0.

ఇయ్యది రాయలసీమ గ్రంథమిత ప్రాముఖ్యమయినది. సర్వవిషయములు సత్యమును వెల్లడించును. రాయలసీమలోని చరిత్రలు, మున్నగునవి యేగాక మత, సాంఘిక, సాహిత్య, సారస్వత వ్యవసాయకాది విషయములు చక్కగా తెలుపగలదు. గాన, సర్వు చందాదారులుగా జేరి యీ చిన్నవారపత్రికను అభివృద్ధికి దెత్తురని కోరుచున్నాను.

పత్తికొండ
(కర్నూలు జిల్లా)

వనం—శంకరశర్మ
సంపాదకుడు.

